

комунікаційних технологій як активів реалізації даного процесу набуває основний фокус – апаратне забезпечення у випадку із комп'ютеризацією та комунікаційна стратегія використання останнього у випадку із інформаційно-комунікаційними технологіями.

Отже, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій може бути сформовано алгоритм використання апаратного забезпечення, а кінцевою метою даного процесу є формування відкритого навчального процесу в закладі загальної середньої освіти.

Зазначу, що завдяки «грамотному» використанню інформаційно-комунікаційних технологій можна забезпечити безперервний обмін інформацією між адміністрацією, педагогічним складом, учнями та їх батьками, що формує цілісну комунікаційну систему. Таке середовище сприяє не лише підвищенню ефективності управління, але й стимулює інноваційні підходи до навчання, розширюючи можливості доступу до знань та цифрових ресурсів.

Це наразі підсилює роль публічного адміністрування як координатора та драйвера освітніх реформ, спрямованих на створення сучасної та інтегрованої системи освіти.

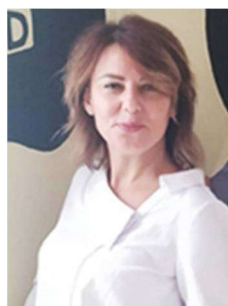
I. Barthakur, A. et al. A systematic review of studies on decision-making systems for teaching and learning in K-12. Conference: Nineteenth European Conference on Technology Enhanced LearningAt : Krems, Austria. Vol. 6. 2024. 15 p. C. 10-11.

**Наталія
КОМИХ**

т.в.о. завідувача
кафедри психології,
соціології та
педагогіки
Дніпровського
державного
університету
внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат
соціологічних наук,
доцент

<https://orcid.org/0000-0002-8585-320X>

**Лариса
КОЛІСНИК**

завідувач
аспірантури
і докторантури,
доцент кафедри
історії та політичної
теорії НТУ
«Дніпровська
політехніка»
(м. Дніпро, Україна),
кандидат
соціологічних наук

<https://orcid.org/0000-0002-0933-933X>

ПРЕДМЕТНЕ ПОЛЕ СОЦІОЛОГІЇ БЕЗПЕКИ (КЕЙС УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО)

Сучасне українське суспільство є унікальним феноменом з огляду на розгортання процесів глобалізації, надмірного споживання, диджиталізації, роботизації, урбанізації, посилення екологічних загроз під час повномасштабної війни. Ключова специфіка в даному контексті – це усвідомлення необхідності організованого протистояння численним загрозам та ризикам пов'язаних з агресією росії, що є небезпечними з погляду соціального самозбереження та життєзабезпечення суспільства. Для українського соціума головним є питання виживання як цілісної нації та спільноти. А, отже одним з наукових напрямів пов'язаним з дослідженням ризиків для суспільства та пошуків стратегій виживання є соціологія безпеки.

Глобальне суспільство початку двадцять першого століття пройшло через катастрофічні уроки історії, однак не засвоїло їх. І тому в ситуації російсько-української війни не наважується здійснити конкретні дієві кроки з припинення війни. Адже, найцінніше – не політичні ідеї, не технологічні досягнення, не утопічні проекти всесвітнього щастя, а просте виживання та безпечне існування людства. Згідно з М. Луманом, суспільство є аутопоезисним, тобто рефлексує над собою, усвідомлює себе системою. Розуміння необхідності єдиної теорії безпеки можна розглядати як продукт саморефлексії сучасного суспільства. І якщо мислити в цьому ключі, то соціологічне вивчення різних аспектів та рівнів безпеки людського суспільства, або, простіше кажучи, соціології безпеки, становить передній край сучасної соціологічної науки, її найперспективніший і малорозроблений напрямок.

Соціологія безпеки – це галузь соціологічного знання, що інтегрує прикладні аспекти

політичних, соціальних, військових, економічних, технічних, гуманітарних наук, що робить своїм предметом різноманітні фактори ризику, які загрожують суспільству та особистості, а також пропонує методи, форми та засоби забезпечення безпеки особистості та суспільства в умовах комплексної взаємодії всіх цих факторів. Складність та розвиненість меж предметної галузі соціології безпеки відображається у її структурі, де, можна виділити три змістовні дослідницькі напрями: соціологію гуманітарної безпеки, соціологію природної безпеки та соціологію техногенної безпеки.

Соціологія гуманітарної безпеки вивчає проблеми забезпечення захищеності людини як особистості в контексті суспільних відносин, що склалися. Це визначення включає різноманітні аспекти відповідно до багатогранності самого поняття «особистість». Безпечне існування особистості неможливе поза захистом можливостей нормальної життєдіяльності, дотриманням прав і свобод, не тільки її власних, а й її родини, рідних, самоідентифікації з її цінностями, традиціями, ідеалами та нормами суспільства. Гуманітарна безпека передбачає також забезпечення вільного розвитку інтелектуального, духовного, морально-етичного потенціалу людини, захисту її від будь-якого фізичного, психологічного, соціального та політичного насильства.

Під вивченням природної безпеки розуміється дослідження явищ, подій і процесів, що мають місце в природі та за своїм характером, масштабності, інтенсивності або тривалості, можуть надавати негативний, руйнівний вплив на людську життєдіяльність, здоров'я, фізичне відтворення, об'єкти народного господарства та навколишнє природне середовище. До таких небезпечних для людини і суспільства природних явищ і процесів належать повені, землетруси, зсуви та лавини, урагани, селі, сильні заморозки, посухи тощо, подібні до стихійних лих. За типом впливу на сферу людської життєдіяльності такі події можуть бути тривалими і поступовими, загрожуючи людськими жертвами, значними збитками економіці. Вони можуть бути постійними, періодичними або епізодичними, локальними або глобальними, керованими в плані можливостей мінімізації завданих збитків або некерованими.

Техногенна безпека є станом захищеності людини і суспільства від загроз і ризиків техногенного походження, що виникають в результаті використання або проектування виробничих технологій, при несанкціонованому використанні науково-технічної та технологічної інформації. Вивчення різних аспектів техногенної безпеки включає аналіз факторів ризику в науково-технічній діяльності людини, в процесах інформаційного обміну, промисловості та сільському господарстві, енергетиці та транспортуванні енергоресурсів, військовій сфері, системі управління; ризиків, пов'язаних із виробництвом, зберіганням та утилізацією хімічних, радіоактивних, біологічних та вибухонебезпечних продуктів. Основним принципом забезпечення техногенної безпеки є ретельне виконання всіх науково обґрунтованих вимог та розпоряджень щодо розробки та використання технологій.

Завдання соціології безпеки в цих умовах полягає, на нашу думку, у фіксації суспільної уваги на конкретних загрозах і проблемах, у збиранні та аналізі даних, що дозволяють судити про стан тих чи інших аспектів глобальної, національної та індивідуальної безпеки, у розробці теоретичної та методологічної бази для створення стратегії безпечного існування суспільства та нейтралізації наявних ризиків та загроз.

Суб'єкти соціальної безпеки – це громадяни країни, держава в особі законодавчої, виконавчої, судової влади, органи місцевого самоврядування, партії та інші громадські організації та рухи.

Об'єкти соціальної безпеки – держава і суспільство, система їхніх інститутів, проведена ними соціальна політика, узаконені у суспільстві форми власності та соціальна структура, що склалася на їх основі – верстви, групи, соціальні спільності та відносини між ними, особистість, включаючи громадянську сферу життєдіяльності окремої людини, права та свободу особистості, її здоров'я та життя, соціальні інтереси.

На кожному рівні актуальність та гострота проблеми вимагають постійної уваги до неї всіх інститутів держави та суспільства, аналізу її стану з тим, щоб не допускати дестабілізації та соціальних потрясінь у суспільстві. Особлива роль задля досягнення соціальної безпеки належить соціальній політиці.

Зрештою, предмет дослідження соціології безпеки — це відносини між людьми та соціальними інститутами з приводу проблем життєзабезпечення у найширшому значенні цього слова. Соціологія безпеки вивчає умови та процеси, за яких можливе збереження та підтримання життя індивідів, їх матеріального та духовного благополуччя, реалізації їх здібностей та запитів, національного типу ментальності та духовності, культури та традицій.

До предметної галузі соціології безпеки входить дослідження різних аспектів підтримки безпеки в рамках конкретної держави, тобто забезпечення її самозбереження. Тут йдеться про таке поняття, як національна безпека. Воно є складним, системним та передбачає урахування різноманітних складових. Це, перш за все, припинення війни та забезпечення миру. Економічна безпека держави, забезпечення якої потребує сталого економічного зростання, нормального відтворення національної економіки, необхідного ступеня господарської незалежності та самостійності у поєднанні із заняттям та утриманням певних значущих позицій на світовому ринку; продовольча безпека, критерієм якої є здатність суспільства задовольняти споживчі потреби громадян якісними продуктами та товарами; та інформаційна безпека, забезпечення якої означає турботу щодо отримання необхідних знань про громадянами про інформаційні загрози, володіння навичками кібергігієни та знанням своїх прав і можливостей в мережі. Слід зазначити також демографічну безпеку, під якою розуміється такий стан суспільства, у якому рівень народжуваності у співвідношенні з індикаторами індивідуальної тривалості життя забезпечує самовідтворення нації. В умовах українського суспільства питання демографічної безпеки є важливим, оскільки пов'язано з виживанням та подальшим існуванням суспільства. Причинами такої складної демографічної ситуації в українському суспільстві є: війна та окупація, еміграція населення, низький рівень народжуваності.

Підкреслимо, що соціологія безпеки є надбанням і результатом історично конкретної фази розвитку суспільства, коли воно усвідомлює єдність і взаємозалежність усіх своїх елементів і складових. Соціологія безпеки як галузь соціологічної науки відображає зростання рівня глобальної соціальної солідарності, інтеграції та пошуку шляхів виживання та повоєнного розвитку українського суспільства. Нарешті, соціологія безпеки досліджує проблеми забезпечення безпечної життєдіяльності особистості в суспільстві. Існує індивідуальний рівень забезпечення безпеки, що включає насамперед фізичну безпеку індивіда в суспільстві, дбайливе ставлення до людського життя як основної соціальної цінності. Це передбачає не лише безпечне житло, екологічне соціальне оточення, а і стримування криміногенних тенденцій, чітку та засновану на бездоганному дотриманні законності роботу правоохоронних структур, дотримання вимог техніки безпеки на виробництві та у побуті, тощо.

Отже, соціологія безпеки, з огляду на реалії українського суспільства слід розглядати як галузь соціології, що знаходиться в процесі активної фази інституалізації. Що обумовлено запитами часу та військовими діями, що відбуваються на території держави.

Ян КУРІННИЙ

викладач кафедри
психології та педагогіки,
кандидат педагогічних наук, доцент

Марія ТУРЧИН

здобувач другого магістерського рівня
вищої освіти ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПСИХОРЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ

Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців із посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) стала однією з найважливіших проблем сучасної психологічної науки та практики, особливо в умовах тривалих глобальних конфліктів. Військовослужбовці, зокрема ті, хто зазнав бойового чи екстремального стресу, мають значно підвищений ризик розвитку ПТСР, що може суттєво впливати на їх психологічне благополуччя, соціальну адаптацію та якість життя.

У сучасній науці все більше визнається поширеність ПТСР серед військових як